

Tehdit Altındaki Kızıl Sincaplar

Ülkemizde en iyi tanınan memeli türlerinden biri sincaplardır.

Ülkemizde ikisi ağaç, üçü de tarla (yer) sincabı olmak üzere beş sincap türü yaşar.

Ağaç sincaplarından *Sciurus anamolus* (sincap) en yaygın bulunan türdür.

Sciurus vulgaris (kızıl sincap) daha az bilinir.

Sadece Trakya'da ve kuzeydoğu Karadeniz'de yaşarlar. Kızıl sincapların kulaklarının uçlarında püskül gibi uzayan kıllar vardır. Bu özellikleri nedeniyle diğer ağaç sincaplarından kolayca ayırt edilebilirler. Kızıl sincaplar gündüz etkindir. Ağaçlara tırmanma ve daldan dala atlama konusunda çok beceriklidirler. Meşe palamudu, iğne yapraklı ağaçların tohumları, ceviz, badem, fındık başlıca besinlerini oluşturur. Besinlerini ya toprağa gömerek ya da ağaç kovuklarında saklarlar. Ağaçkakanların açtığı deliklere yuva yaparlar. Kızıl sincapların sırtları kırmızımsı kahverengi hatta siyaha kadar değişen renklerde ve sarımsı, karınlarıysa beyazımsı renkte olur. Kış uykusuna yatmayan kızıl sincaplar, bulundukları bölgedeki iklim koşullarına göre şubat haziran arasında bir ya da iki defa doğum yapar. Her doğumda 3-7 yavru dünyaya gelir. Gündüz yırtıcılarının temel besin kaynakları arasında yer alırlar.

Kızıl sincapların soyları en başta avcılık nedeniyle tehdit altında.

Ayrıca yaşam alanlarının tahribatı ve bu alanlara insanların fazla girmesi de yaşamlarını tehdit ediyor.

Kızıl sincaplar kışın kıl uçlarında siyah pigment arttığı için gri görünürler.

Kaynaklar

- <http://www.arkive.org/red-squirrel/sciurus-vulgaris/>
- <http://www.iucnredlist.org/details/20025/0>

Yabani Çiğdemler

Yabani çiğdemler hem ilkbaharda hem de sonbaharda açan soğanlı bitkiler grubundandır. Çiçeklerinin kokusu, görünüşü gibi nedenlerle çok sayıda türü süs bitkisi olarak da kullanılır. Çiçekleri mor, sarı, beyaz ve mavi renkli olur. Yaprakları çiçeklerle birlikte ya da çiçekler oluştuktan sonra gelişir.

Yabani çiğdemler (*Crocus sp*) süsengiller (Iridaceae) ailesinin üyeleridir. Süsengiller rizomlu, soğanlı ya da soğanlı gövdeli çok yıllık otsu bitkilerin bulunduğu bir ailedir. Dünyada 80 kadar yabani çiğdem türü var. Ülkemizdeyse yarısından fazlası endemik olmak üzere 41 yabani çiğdem türü yaşar. Deniz seviyesinden 3000 metre yüksekliğe kadar olan yerlerde yaşarlar. Genellikle ormanlık alanlarda, çalılıklarda, çayırliklarda bulunurlar. Ekonomik değerleri nedeniyle doğadan aşırı miktarda toplandıkları için doğal popülasyonları tehdit altındadır.

Ancak başarılı kültüre alma çalışmaları da vardır. Yarı gölge ve aydınlık yerlerde daha iyi büyürler. Kumlu, yaprak çürüğü olan ve organik maddece zengin nemli topraklarda yetiştirilirler. Yabani çiğdemler süs bitkisi olmalarının yanı sıra içerdikleri biyokimyasal moleküller nedeniyle ilaç ve parfüm endüstrisinde de sıklıkla kullanılır.

Fotoğraf: Dr. Bülent Gözcelioğlu

Kaynaklar

Güner, A., *Türkiye Bitkileri Listesi (Damarlı Bitkiler)*, ANG Vakfı/ Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Kasım 2012.
İpek, A., Çalışkan, M., Bingöl, Ü., "Crocus speciosus Bieb. Türünün Kültüre Alınması, Morfolojik Karakterizasyonu ve Üretim Tekniklerinin Geliştirilmesi", TÜBİTAK projesi, Şubat 2014.
Haspolat, M., Özzambak, E., "Batı Anadolu'da Yayılan Bazı Crocus Taksonlarının Süs Bitkisi Olarak Değerlendirilmesi Anadolu", A Scientific Journal of the Aegean Agricultural Research Institute, Cilt 23, Sayı 1, s. 32-40, 2013.